

Asia: VN/1088/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (lukio- ja ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksut EU/ETA-valtioiden ulkopuolisille ja ammatillisen koulutuksen tilauskoulutus)

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnon keskeinen sisältö

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt lausuntoja hallituksen esitykseen eduskunnalle ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamiseksi. Esityksessä esitetään säädettäväksi lukuvuosimaksuvelvollisuus toisen asteen opiskelijoille, jotka ovat EU/ETA –alueiden ulkopuolisten valtioiden kansalaisia.

Jyväskylän yliopisto kannattaa pääpiirteissään tehtyä esitystä lain muuttamiseksi, mutta on näkökulmia, joiden vuoksi lain viimeistelyssä on kiinnitettävä huomiota yksityiskohtiin. Käynnissä oleva lausuntokierros nostanee tarvittavalla tavalla näitä näkökulmia esille.

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen tilauskoulutusta koskevia ehdotuksia

Tilauskoulutus on tärkeä kansallinen elinvoimatekijä, jossa on edelleen hyödyntämätöntä potentiaalia. Tarvitsemme jatkossakin osaajia erilaisiin yhteiskunnan tehtäviin, joissa tyypillisesti taustalla on toisen asteen ammatillinen koulutus. Koska pienenevissä ikäluokissa on myös tavoitteena nostaa korkeakoulutettujen osuutta, on koulutusjärjestelmää tarkasteltava kokonaisuutena, sekä huomioitava erityisen tarkkaan lainsäädännössä tarkoituksenmukaisella tavalla mahdollistavuus ja toisaalta halutut rajoittavat linjaukset.

Tilauskoulutuksella voidaan vastata merkittävällä tavalla monien alojen osaajapulaan. On myös tarpeen huolehtia niiden epäkohtien kitkemisestä, joita on havaittu esimerkiksi koulutusagenttien osalta kehittyvien maiden opiskelijoiden rekrytoinnissa Suomeen. Kokonaisuudessa ammatillinen tilauskoulutus ja sen maksullisuus on Suomelle tärkeää, kun se toteutetaan eettisesti ja Suomen kansallista kilpailukykyä varmistaen.

Esillä on näkökulma toiminnan toteuttamisesta yhtiöiden kautta. Tämä kokonaisuus kannattaa tarkastella huolella, kuullen riittävällä tavalla nykyisten toisen asteen koulutuksen järjestäjien ja muiden koulutusta tuottavien organisaatioiden näkökulmia, jotta lainsäädännöllä ei johdeta koulutustoimijoita tilanteeseen, mitä ei alun perin ole tavoiteltu.

Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen tilauskoulutusta koskevia ehdotuksia

-

Lausuntonne koskien ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia

Lukuvuosimaksut laissa esitetyllä tavalla ovat perusteltuja.

Lausuntonne koskien lukiokoulutuksen lukuvuosimaksuja koskevia ehdotuksia

Lukiokoulutuksesta säädetään lukiolaissa (714/2018). Lukiolain 34.1 §:n mukaan koulutus on opiskelijalle maksutonta. Hallitus esittää lukiolakiin säädettäväksi uuden 34 a §:n, joka koskee Euroopan talousalueen ulkopuolisten valtioiden kansalaisilta perittäviä lukuvuosimaksuja.

Lukiokoulutuksen maksullisuudessa on kannatettavaa mennä kohti samoja periaatteita, kuin korkeakoulutuksen maksullisuudessa on Suomen ulkopuolisille kansalaisille. Kuten nyt luonnoksessa onkin huomiotuna, keskeistä on huolehtia kansallisesta tavoitteesta saada osaajia Suomeen. Suomessa on paljon yrityksiä, jotka ovat riippuvaisia Suomen ulkopuolelta tulevista osaajista. Samoin korkeakoulut ja tutkimuslaitokset, erityisesti yliopistot merkittävän volyyminsa vuoksi, ovat tilanteessa, jossa on varmistettava Suomen vetovoimaa ja saavutettavuutta ulkomailta tuleville tutkijoille sekä heidän perheilleen. Tätä ei tule lainsäädännöllisin keinoin rajoittaa luomalla näille perheille maksullisuudesta estettä.

Sen sijaan kokonaan opiskelutarkoituksessa tuleville maksullisuus on perusteltua. Koska käynnissä on englanninkielisen lukiokoulutuksen laajentuminen IB-lukioiden rinnalle, tulee lainvalmistelussa kiinnittää huomiota lain selkeyteen, jotta arjen toteutuksessa voidaan mahdollista tarkoituksenmukaiset ratkaisut. Tämä tulee esille esimerkiksi siinä, että muuten englannin kielellä toteutettavassa lukiokoulutuksessa ei tarvitsisi eriyttää täyskateellisia opiskelijoita omiksi ryhmikseen, vaikka taloushallinnon kannalta noudatetaan samoja periaatteita kuin tällä hetkellä korkeakoulutuksessa.

Lausuntonne koskien rahoituslain muutoksia

-

Lausuntonne koskien oppivelvollisuuslakiin ehdotettavaa muutosta

-

Lausuntonne koskien tiedonvaihto-oikeuksia

Tarkoituksenmukaisen maahanmuuton sujuvoittaminen on tärkeää huomioiden jo tunnistetut riskit, joita Maahanmuuttovirasto osaltaan mitigoi omilla prosesseillaan. On hyvä, että esitetyssä lakiuudistuksessa huomioidaan ylipäättään näkökulma tietojenvaihdosta koulutuksen järjestäjien ja viranomaisten välillä.

Mäkinen Virpi

Jyväskylän yliopisto - Yliopistopalvelut / Toiminnan ohjaus